

Facit

till Svårt litterärt korsord,
julen 2023,
starback.se/kors/jul2023/
av Per Starbäck

Tack till alla som försökte lösa detta! Jag tyckte själv att några ord blev lite väl svåra denna gång. Jag hade börjat i god tid, men jag kom av mig, och fick sen lite för bråttom med att få ihop det sista till julen, så jag fick lov att acceptera några delar som jag egentligen hade velat jobba mer med, och hann inte låna en del böcker jag ville citera.

Min far gick nämligen bort i december. Mina föräldrar har varit min första tilltänkta publik till dessa korsord, och nu är detta annorlunda. Som så mycket annat.

F	O	S	S	E		B	I	R	G	I	T	T	A	
A		Å		S		D		Ö		A		T		
K	E	R	S	T	I		U	T	T	E	R	M	A	N
T			N		R		N		I		Z		L	
A	B	S	A	L	O	M		E	S	K	A	P	A	D
	O		B		N		A		K		N			U
B	R	O	B	D	I	N	G	N	A	G		A		P
L	E	N	A				N				S	K	R	I
U		D		Ö	S	T	E	R	B	O	T	T	E	N
R			A		L		S		R		O		I	
B	A	R	N	D	O	M		F	A	L	L	A	D	A
	T		N		T		L		G		P			F
C	H	R	I	S	T	I	E		E	K	E	L	Ö	F
	O		K		E		A		Ö		Å		Å	
	S	L	A	K	T	A	R	E		R	U	N	O	R

Vågrätt

1 FOSSE

Från "Nej å nej" som är den första av novellerna i *Hundmanuskripten*. De är roliga och charmiga!

4 BIRGITTA

Det äldsta citatet med råge var av Heliga Birgitta på 1300-talet. Ost, alltså.

9 KERSTI

Kronbruden är en tragedi av Strindberg med kärleksparet Kersti och Mats.

12 UTTERMAN

Nils Utterman, token och spelmannsfanten,
han satt med sitt bälgspel vid landsvägskanten
Fröding

13 ABSALOM

Absalom, Absalom! är en roman av Wiliam Faulkner. (Så hette en son till Kung David i Bibeln.)

15 ESKAPAD

Under the net är en roman av Iris Murdoch som i svensk översättning heter *Eskapad*, vilket jag tydligt väntade mig att ni skulle kunna veta. Jag beklagar!

18 BROBDINGNAG

Förra året hade jag Lilliput med i korsordet och så Brobdingnag i år, alltså det lite mindre kända landet i *Gullivers resor* där invånarna istället är mycket stora.

21 LENA

Lena Andersson har skrivit *Sveas son*.

22 SKRI

*Ångest, ångest är min arvedel,
min strupes sår,
mitt hjärtas skri i världen.*

Pär Lagerkvist

24 ÖSTERBOTTEN

Zacharias Topelius kom därifrån.

28 BARNDOM

Jan Myrdals roman blev nyaktuell detta år i och med ett drev som var rätt märkligt för att ske på 2020-talet. I en tid när det betonas att alla har rätt till sin upplevelse så bestämdes det att just Jan Myrdal inte har sådan rätt, och att till exempel ett sju år yngre syskon vet bättre om hur ens barndom var. Till detta en "logik" som säger att eftersom Jan var en dålig far så måste han ha ljugit om sin egen barndom. Nå, böckerna är fortfarande bra.

30 FALLADA

Boken *Hur ska det gå med Pinnebergs?* av Hans Fallada.

33 CHRISTIE

Detta exempel på Agatha Christie kommer från *Tretton vid bordet*.

34 EKELOF

Citat av Gunnar Ekelöf.

37 SLAKTARE

Dikten "Den excentriske lorden" av Ferlin handlar om en lord som bodde på en gård som hette Midnight Hill. I sista strofen får vi veta vad som hände med gården efter att lorden gått bort:

*En slaktare köpte gården
och byggde en våning till.*

Det var väl inte lätt att veta om man inte kan dikten, men det var en av pappas favoritdikter, och även om han inte kunde vara med och lösa denna gång så kunde mamma detta också.

38 RUNOR

”Runor” är här sånger på versmåttet *runometer* och Elias Lönnrot samlade sådana från finsk folkdiktning inför *Kalevala*.

Lodrätt

1 FAKTA

Citat från *Fakta om Finland* av Erlend Loe. Rolig bok!

2 SÅR

”Sår är vikingavinst, och det pryder sin man, när på bröst eller panna det står” – *Frithiofs saga* av Esaias Tegnér.

3 EST

Estnisk författare.

5 IDUN

6 GÖTISKA

I Götiska förbundet hade medlemmarna alias och detta var Erik Gustaf Geijers namn i förbundet.

7 TARZAN

Från den andra av Edgar Rice Burroughs många böcker om Tarzan, *Tarzans återkomst*.

8 ATALA

Nu blev det dumt svårt igen om en kortroman från 1801 av François-René de Chateaubriand.

10 SNABBA

Snabba cash av Jens Lapidus.

11 IRONI

Sokratisk ironi.

14 BORE

Aktuell genom årstiden, alltså.

16 DUPIN

C. Auguste Dupin heter detektiven i denna novell av Edgar Allan Poe, ”Morden på Rue Morgue” som är en av de första kriminalhistorierna.

17 AGNES

Dotter till Ernst von Krusenstjerna och Eva Hamilton, gift med David Sprengel, fick sitt genombrott med *Tony växer upp* (1922) och dess uppföljare.

18 BLURB

På omslaget, alltså.

19 OND

En ond man av Hans Alfredson.

20 AKT

Att det är en enaktare är viktigt. I förordet skriver Strindberg att han strukit aktindelningen. ”Detta emedan jag trott mig finna, att vår aftagande förmåga af illusion möjligen skulle störas af mellanakter, under hvilka åskådaren får tid att reflektera och derigenom undandragas författaren-magnetisörens suggestiva inflytande.”

Det fungerar bra som skäl mot reklamavbrott också!

22 STOLPE

Här försökte jag luras! Det handlar om Geijer och han har lagom många bokstäver, men det var tagit från boken *Geijer : en essay* av Sven Stolpe.

23 REID

Om du visste att den första bok Lagerlöf läste var en indianbok och att hon då som sjuåring bestämde sig för att bli författare så var du duktig! Men att du skulle komma ihåg namnet på denna indianboks författare, det tycker jag faktiskt själv var orimligt.

25 SLOTTET

Franz Kafkas ofullbordade roman.

26 BRAGE

Skaldekonstens gud i nordisk mytologi.

27 ANNIKA

I *Pippi Långstrump* av Astrid Lindgren.

29 ATHOS

En av de tre musketörerna i boken av Alexandre Dumas d. ä.

31 AFFÄR

Ursäkta skvallret, men så var det.

32 LEAR

Kung Lear av Shakespeare.

35 KÖR

Om kören i det grekiska dramat.

36 LÅN

Vi kanske ses igen till i jul i år! Gissningsvis är årets nobelprisvinnare med då också i så fall.